Begrotingsdebat Klimaat en Groene Groei 2027

Position Paper

Oktober 2026

U heeft in de week van 3 november de begrotingsbehandeling Klimaat en Groene Groei. De VNG wil uw aandacht vragen voor de volgende vijf punten.

1. Geef gemeenten de ruimte om netcongestie aan te pakken en woningbouw mogelijk te maken
2. Houd de energierekening betaalbaar en stimuleer de aanleg van warmtenetten
3. Geef inwoners en ondernemers zekerheid over subsidies voor verduurzaming
4. Help inwoners van Caribisch Nederland met betaalbare en betrouwbare energie
5. Zorg voor structurele bekostiging van gemeentelijke klimaat- en energietaken

1. Geef gemeenten de ruimte om netcongestie aan te pakken en woningbouw mogelijk te maken

Netcongestie belemmert woningbouw, economische ontwikkeling en de energietransitie. Ook het sociaal domein en gemeentelijke plannen Tegelijkertijd staat de betaalbaarheid van energie onder druk. Onze afhankelijkheid van fossiele grondstoffen ons kwetsbaar voor geopolitieke ontwikkelingen. Het huidige centrale energiesysteem versterkt deze kwetsbaarheid.

Het elektriciteitssysteem wordt slechts 20 procent van de tijd benut. Daarmee blijft 80 procent van het vermogen onbenut. Vraag en aanbod van energie en daarom beter op elkaar aansluiten, zowel in tijd als op locatie. Dat bevordert hernieuwbare energie dicht bij de gebruikers. Een meer lokaal ingericht energiesysteem kan netcongestie beperken, de betaalbaarheid verbeteren en onze strategische zelfstandigheid en weerbaarheid vergroten. Dit sluit aan op eerdere Kamerbrieven.

Om deze ontwikkeling te versnellen, moeten gemeenten hun instrumentarium doeltreffend kunnen inzetten om de beschikbare capaciteit van het

energiesysteem beter te benutten. Daarvoor moeten belemmeringen worden weggenomen en zijn aanpassingen in wet- en regelgeving en passende financiële prikkels nodig.

Onze oproep
Wij vragen de Tweede Kamer de minister van Klimaat en Groene Groei op te roepen:

- Belemmeringen in wet- en regelgeving weg te nemen, zodat gemeenten hun instrumentarium doeltreffend kunnen inzetten om vraag, aanbod en opslag van energie lokaal beter op elkaar af te stemmen.
- Te zorgen voor passende financiële prikkels om de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet beter te benutten en de ontwikkeling van een meer decentraal energiesysteem te versnellen.

2. Houd de energierekening betaalbaar en stimuleer de aanleg van warmtenetten

Warmtenetten kunnen de energierekening betaalbaar houden en netcongestie verminderen. Ze zijn vaak het goedkoopste alternatief voor aardgas. In verschillende gemeenten staan projecten klaar. Toch komen ze nauwelijks van de grond door gebrek aan langdurige financiële zekerheid. Daardoor blijven kansen liggen om de maatschappelijke kosten van netcongestie te beperken.

Voor meer warmtenetten met betaalbare tarieven voor inwoners is snel een samenhangend financieringspakket nodig. Dat bestaat uit drie onderdelen:

i. **Een verbeterde Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS 2.0).** Deze moet voldoende budget bieden, ook voor kosten van aanpassingen binnen gebouwen, en langdurige zekerheid geven.
ii. **Een garantieregeling op korte termijn en een waarborgfonds op langere termijn.** De regeling moet leningen voor warmtenetten volledig dekken: 100 procent in plaats van de voorgestelde 80 procent. Dan kunnen warmtebedrijven goedkoper en meer lenen. Ze hoeven minder eigen geld in te brengen. Zo kunnen zij met hetzelfde kapitaal meer aansluitingen maken en de tarieven verlagen.
iii. **Een prijsgarantie die inwoners** langdurige zekerheid geeft over betaalbare warmte. Daardoor wordt de kans kleiner dat te weinig inwoners zich aansluiten. Projecten kunnen sneller doorgaan en de tarieven kunnen dalen. Er hoeft dan minder vaak een beroep op de garantieregeling te worden gedaan. Op termijn kan ook minder subsidie nodig zijn.

De drie onderdelen versterken elkaar en geven investeerders langjarige zekerheid. De minister en haar voorgangers hebben deze maatregelen al aangekondigd in Kamerbrieven. Toch loopt de uitwerking vertraging op omdat er te weinig geld is om de doelen te halen. Ook ontbreekt zekerheid voor de lange termijn waardoor de aanleg van warmtenetten vrijwel stilligt.

Onze oproep
Wij vragen de Tweede Kamer de minister op te roepen:

- Bij de Voorjaarsnota 2027 voldoende structureel geld te reserveren voor een samenhangend en langjarig pakket. Regel een verbeterde WIS 2.0, ook na 2030, een garantieregeling als opstap naar een waarborgfonds en een prijsgarantie voor inwoners.
- De garantieregeling leningen voor warmtenetten volledig te laten dekken: 100 procent in plaats van 80 procent. Zo dalen de financieringskosten en de benodigde inzet van eigen geld. Dat helpt de tarieven voor inwoners te verlagen.
- Op korte termijn maatregelen te nemen om te voorkomen dat warmtenetprojecten stilvallen en aan uw Kamer te informeren welke maatregelen wanneer ingaan.

3. Geef inwoners en ondernemers zekerheid over subsidies voor verduurzaming

Naast warmtenetten moeten inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen hun woningen en gebouwen kunnen verduurzamen. Zo besparen zij energie en krijgen zij meer grip op hun energierekening. Gemeenten werken aan aardgasvrije wijken, warmtenetten en lokale isolatie. Ook woningeigenaren en bedrijven verminderen hun energiegebruik.

Nationale subsidies en regelingen zijn daarbij essentieel. Na 2030 ontbreekt financiële dekking voor onder meer de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) en de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS). Dat geldt ook voor het Nationaal Warmtefonds, de subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) en het Nationaal Isolatieprogramma op de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Voorkom jojobeleid dat onzekerheid geeft en verduurzaming vertraagt. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen hebben ook na 2030 zekerheid nodig. Alleen dan kunnen zij blijven investeren en hun energierekening beheersbaar houden.

Onze oproep
Wij vragen de Tweede Kamer de minister op te roepen:

- Met alle betrokken bewindspersonen toe te zeggen dat succesvolle subsidies en financiële regelingen voor verduurzaming na 2030 doorgaan en daarvoor tijdig voldoende geld te reserveren

4. Help inwoners van Caribisch Nederland met betaalbare en betrouwbare energie

De geopolitieke situatie laat zien hoe kwetsbaar huishoudens en bedrijven zijn voor stijgende energieprijzen. Op Bonaire, Sint Eustatius en Saba betalen huishoudens volgens de aangeleverde cijfers vaak 400 tot 500 dollar per maand voor energie. Het gemiddelde inkomen ligt er 40 procent lager dan in Nederland. Zulke rekeningen zijn eerder regel dan uitzondering en is onhoudbaar. Voorkom een crisis in de betaalbaarheid van energie en het dagelijks bestaan.

Onze oproep
Wij vragen de Tweede Kamer de minister op te roepen:

- Op korte termijn een extra noodmaatregel te nemen die de sterke stijging van de energieprijzen dempt.
- Extra geld beschikbaar te stellen totdat investeringen in duurzame energie de energierekening voor huishoudens daadwerkelijk verlagen. Houd elektriciteit in de tussentijd betaalbaar.
- Structureel te investeren in een energietransitie waaraan alle huishoudens kunnen meedoen. Verminder zo de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en schommelende olieprijzen. Zorg op lange termijn voor stabiele, duurzame en betaalbare elektriciteit.

Ook voor Caribisch Nederland en de drie landen binnen het Koninkrijk een aandeel te reserveren uit financieringsstromen en fondsen, waaronder de Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++). Gebruik dit voor de overgangsperiode en structurele investeringen.

5. Zorg voor structurele bekostiging van gemeentelijke klimaat- en energietaken

Gemeenten helpen de landelijke klimaat- en energiedoelen te halen. Ze verduurzamen woningen, stimuleren energiebesparing, pakken netcongestie aan en werken aan een circulaire economie. Zo maken ze ook woningbouw, economische groei en noodzakelijke infrastructuur mogelijk.

Taken en middelen zijn echter niet in balans. Structurele bekostiging ontbreekt en gereserveerd geld staat verspreid op de rijksbegroting. Daardoor dreigen kennis en capaciteit verloren te gaan. Ook noodzakelijke investeringen blijven uit. Gemeenten en provincies hebben daarom zekerheid nodig, ook na 2030.

Onze oproep

Wij vragen de Tweede Kamer de minister op te roepen:

- Te zorgen voor structurele bekostiging van decentrale taken. Uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2027 zekerheid te bieden over geld voor gemeentelijke (en provinciale) taken op het gebied van klimaat, energie en circulaire economie, ook na 2030. Hevel daartoe het gereserveerde geld op de begroting van Klimaat en Groene Groei (KGG) en de Aanvullende Post over naar het Gemeentefonds en het Provinciefonds zoals is toegezegd

- Taken en middelen in balans te brengen. Daarvoor is nodig in 2027 samen met gemeenten en provincies de raming van taken en kosten te actualiseren. Bouw voort op het advies *Koersen op klimaatneutraal* van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Neem circulaire economie en noodzakelijke investeringen mee. Leg bij de Voorjaarsnota 2027 vast hoe en wanneer dit gebeurt.

- Bestaande afspraken over circulaire economie na te komen. Laat vóór de stemming over de begroting op 8 december zien waar het geld van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) op de KGG-begroting terechtkomt. Verschuivingen tussen jaren en wijzigingen in personeelsbudgetten zichtbaar te maken. Zet bestaande financiering voort, waaronder die voor het programma Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI).

- Benut de gezamenlijke inkoopkracht. Maak in 2027 met andere departementen en medeoverheden over circulair inkopen en aanbesteden. Bouw voort op het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Spreek dezelfde inkoopcriteria af, koop waar mogelijk samen in en stimuleer hoogwaardig hergebruik. Zo besparen overheden grondstoffen en kosten over de hele levensduur.

Gemeenten staan klaar om hun bijdrage te leveren. Landelijke ambities vragen wel om structureel geld voor de uitvoering. Alleen dan kunnen gemeenten en provincies hun kennis en capaciteit behouden en de benodigde investeringen doen.